

ÅRSREDOGÖRELSE FÖR 1941.

=====

Styrelsen för Industriens Utredningsinstitut har under Institutets tredje verksamhetsår 1941 utgjorts av direktören J.S. Edström, ordförande, bruksdisponenten K.F. Öhransson, disponenten W. Johnsson, landshövdingen V. Lundvik, direktör F. Söderbäck, direktör G. Söderlund och efter direktören Uno Forsberg, som avlidit den 23 mars, direktören E. Wehtje. Sedan landshövding Lundvik den 1 oktober frånträtt befattningen som verkställande direktör i Sveriges Industriförbund har direktören G. Settergren i hans ställe inträtt i styrelsen. Styrelsen har sammanträtt den 26/2, den 10/7, den 7/11 och den 14/11.

Arbetet å Institutet har liksom under föregående år rönt inflytande av de på grund av kriget ändrade förhållandena, och en anpassning av arbetsuppgifterna till i nuvarande läge aktuella frågor har skett. Huvuddelen av Institutets verksamhet har dock ägnats de långsiktiga undersökningarna, varvid ökad uppmärksamhet fästs vid förhållandena efter kriget. Detta kommer i sannolikt ännu högre grad att bli fallet under 1942.

A. Långsiktiga utredningar.

=====

I. Norrlandsutredningen

Det arbetsutskott, som tillsatts för att handhåva den centrala ledningen av utredningen rörande Norrlands försörjningsmöjligheter, har givits fastare form. I samband därmed har skifte å ordförandeposten ägt rum genom att överdirektören E. Lindeberg efterträts av professorn I. Högbom. Arbetsutskottet består därefter av professor I. Högbom, ordförande, professor Th. Streyffert, sekreterare, överdirektör E. Lindeberg, docent I. Sönnelid, civilingenjör E. Waldenström och sekreterare A. Iveroth. Arbetsutskottet har för att sammanfoga de olika delarna av utredningsarbetet uppgjort en organisationsplan, i vilken löpande och nyupptagna undersökningar komma att infogas.

Som ett led i utredningsarbetet ha under året anordnats tre allmänna sammanträden, nämligen den 26 och 27 januari, den 6 och 7 maj och den 26 och 27 november, till vilka inbjudits ett stort antal representanter för näringsliv och myndigheter i och utom Norrland. Genom dessa samman-

komster har eftersträfvats såväl att hålla en vidare krets av intresserade underkunniga om utredningens fortgång som att från den företrädda sakkunskapen erhålla uppslag för arbetets vidare bedrivande.

Följande särskilda sakkunniga ha under året anlitats för utredningsuppdrag: överingenjör E. Adner, Mo & Domsjö AB, byråchef G. Alm, Kungl. Lantbruksstyrelsen, sekreterare H. Anstrin, jägmästare V. Arman, Riksskogstaxeringsnämnden, byråchef T. Berger, Kungl. Järnvägsstyrelsen, överlantmätare S. Bergsjö, Karlstad, civilingenjör Hilding Bergström, Kolningslaboratoriet, rektor H. Bohlin, Härnösands Tekniska läroverk, docent N.G. Ehrnrooth, fil.doktor H. Erdtman, Cellulosaindustriens Centrallaboratorium, disponent A. Enström, Holmsunds AB, direktör O. Falkman, Bolidens Gruv AB, jägmästare B. Flodman, Föreningen Skogsarbeten, flottningschef G. Garfors, sekreterare A. Granström, Västerbottens läns hushållningssällskap, överingenjör I. Göthner, Sandarne Sulfatfabrik, jägmästare E. Hagberg, Riksskogstaxeringsnämnden, förste provinsialläkare R. Hallgren, Umeå, skogschef F. von Heideken, Munksunds AB, direktör B. Holmbäck, Munksunds AB, fil.kand. Thorsten Jonsson, ombudsman A. Lignell, professor E. Hägglund, Tekniska Högskolan, doktor D. Johansson, Centrallaboratoriet, Östrand, överlantmätare E. Jung, Härnösand, överdirektör E. Lindeberg, Kungl. Egnahemsstyrelsen, doktor H. Lundin, Stockholms Bryggeriers Centrallaboratorium, direktör A. Löf, Stora Kopparbergs Bergslags AB, skogschef L. Mattson-Mårn, Bergvik & Ala Nya AB, professor A. Montgomery, Handelshögskolan i Stockholm, professor K.D. Myrbeck, Tekniska Högskolan, jägmästare M. Wordquist, Stora Kopparbergs Bergslags AB, skogschef H. Swahn, Kramfors AB, professor L. Sylvén, Ekebo, skogschef B. Ternstedt, Holmsunds AB, civilingenjör E.G.J. Upmark, Svenska Vattenkraftföreningen, civilingenjör E. Waldenström, Sveriges Industriförbund, docent W. William-Olsson, Handelshögskolan i Stockholm, samt byråchef G.R. Ytterborn, Kungl. Lantbruksstyrelsen.

Av de under föregående år påbörjade utredningarna ha följande fortsatts:

1) Avverkningsberäkningen för Norrland, under ledning av jägmästare A.E. Hagberg. Vissa delar av materialet ha framlagts vid de under året hållna allmänna sammanträdena. I samlat skick väntas beräkningen kunna föreligga under sommaren 1942.

2) Undersökningen rörande rationaliseringen inom skogsarbetet, under ledning av skogschef L. Mattsson-Mårn. De grundläggande undersökningarna ha slutförts under året. Diskussion på grundval av detta material rörande möjliga vägar för samarbete på skogsrationaliseringens område samt beträffande framtida arbetsuppgifter, kommer att ske inom en särskild sakkunnigkrets under första halvåret 1942.

3) Utredningen rörande flottledsorganisationen, under ledning av direktör B. Holmbäck. Såväl den tekniska som juridiska sidan av flottningsproblemet göres till föremål för behandling. Ett utförligt material rörande flottningsförhållandena i bl.a. vissa Norrbottniska älvar har underkastats statistisk bearbetning. Utredningen beräknas kunna avslutas under år 1942.

4) Undersökningen angående utnyttjandet av mindervärdigt virke och avfall samt längre driven förädling inom skogsindustrien. Undersökningarna, som ledas av civilingenjör E. Waldenström, ha bl.a. omfattat lokala specialundersökningar rörande förekomsten av skogsavfall på olika bolagsområden. Dessa undersökningar ha ägt rum i samarbete med skogscheferna vid Bergvik & Ala Nya AB, Holmsunds AB, Kramfors AB och Munksunds AB. Specialutredningar rörande avfallets utnyttjande genom olika industriella processer, för vilka anlitas ett flertal experter, pågå. De speciella forskningsfrågor, som ifrån början inkluderats i denna del av utredningen, ha varit föremål för särskild behandling vid det allmänna sammanträdet i maj 1941. På detta avsnitt synas vissa betydelsefulla praktiska resultat kunna nås genom att frågan därefter upptagits som en av de främsta punkterna på arbetsprogrammet för den statliga kommittén för den tekniskvetenskapliga forskningens ordnande. Civilingenjör Waldenström har kallats till sekreterare i denna kommitté och i denna egenskap blivit i tillfälle att deltaga i utformandet av dess förslag, vilka bl.a. omfattar inrättandet av ett centralt institut för skogsproduktforskning, drivet i samarbete mellan staten och förädlingsindustrien.

Dessutom hava följande nya ämnen under året upptagits till behandling:

1) Möjligheterna till industriell användning av produkter från de norrländska sulfidmalmtillgångarna. Frågan har behandlats i samband med ett föredrag av direktör O. Falkman vid det allmänna sammanträdet den 26 och 27 januari 1941.

2) Norrlands vattenkraftsfrågor. Ämnet har första gången behandlats vid det allmänna sammanträdet den 26 och 27 januari 1941 i samband med en P.M. framlagd av civilingenjör E.G.J. Upmark.

3) Statens och bolagens möjligheter att upphjälpa sötvattensfisket. Frågan har behandlats vid allmänna sammanträdet den 28 och 29 januari 1941 i anslutning till P.M. och föredrag av byrådirektör G. Alm.

4) Norrlands trafikproblem. Frågan har första gången behandlats vid allmänna sammanträdet den 6 och 7 maj 1941 i samband med föredrag av byråchef T. Berger. Som ett led i det fortsatta utredningsarbetet på detta område har på grundval av järnvägs- och sjöfartsstatistikens material uppgjorts en handelsbalans för Norrland. Dessutom har docent N.G. Ehrnrooth erhållit uppdrag verkställa en utredning rörande transportförhållandena på järnväg i Finland.

5) Ekonomisk-geografisk regionindelning i Norrland. Frågan har behandlats vid det allmänna sammanträdet den 6 och 7 maj 1941 i anslutning till den av docent W. William-Olsson inom den statliga utredningen gjorda undersökningen i ämnet.

6) Bibliografi över norrlandslitteratur. Den grundläggande materialinsamlingen har verkställts av sekreterare H. Anstrin. För genomgång av de olika ämnesgrupperna har Institutet anlitat särskilda experter. Bibliografien beräknas kunna framläggas under första kvartalet 1942.

7) Vissa frågor rörande befolkningshygienen. Med uppläggning av utredning på området har förste provinsialläkaren i Umeå, Rolf Hallgren, varit sysselsatt.

8) Pris- och lönenivå i Norrland. Att verkställa ifrågavarande utredning har uppdragits åt aktuarien i Socialstyrelsen Bengt Helger.

Utredningen har under året upprätthållit nära förbindelse med den statliga norrlandsutredningen. Kontakten mellan de båda utredningarna samt jämväl kommunikationerna mellan dem och olika statliga instanser har på utomordentligt sätt vidmakthållits av överdirektör E. Lindeberg. Förutsättningarna för gott samarbete även med den tilltänkta statliga kommittén äro de bästa.

II. Småindustriutredningen

Den under 1939 påbörjade undersökningen rörande den svenska småföretagsamheten, speciellt småindustrien, har under 1942 förts vidare. Som en del därav kan betraktas sekreterare Iveroths förordnande att vara sekreterare i 1940 års hantverks- och småindustriutredning. Detta uppdrag slutfördes i och med att kommittén den 17 april 1941 till handelsministern avlämnade sitt betänkande med utredning och förslag till åtgärder för främjande av hantverk och småindustri. De av kommittén framförda förslagen dels till inrättande av en särskild långivning åt hantverk och småindustri, dels till visst stöd åt konsulentverksamhet för dessa näringar, ha framlagts i proposition, som antagits av 1941 års riksdag. Sekreterare Iveroth har av Statsutskottet anlitats för formuleringen av dess utlåtande. Utredningens strävanden att skapa en enhetlig organisation för hantverk och småindustri ha efter framställning från de två organisationerna på området, Sveriges Hantverksorganisation och Småindustriens Centralförbund, fullföljts av en kommitté med representanter för Sveriges Industriförbund och Industriens Utredningsinstitut såsom förmedlande parter. Som ett resultat av detta förhandlingsarbete har från och med årsskiftet 1941/42 Sveriges Hantverksorganisation omorganiserats på två sektioner, en för hantverk och en för småindustri och i samband därmed nya riktlinjer uppdragits för organisationens praktiska arbete, särskilt till småindustriens fromma.

Ett led i arbetet att främja rationaliseringen inom småindustrien och hantverket är korrespondensundervisningen. I samarbete med N.K.I.-skolan har nuvarande Sveriges Hantverks- och Småindustriorganisation, efter initiativ från Institutet, lagt upp en korrespondenskurs för småföretagare i bokföring, kalkylering, driftsorganisation, försäljningsteknik, m.fl. ämnen. Kursen, vars planläggning och redigering omhänderhafts av sekreterare A. Iveroth, har färdigställts vid årsskiftet.

Det inom Institutet samlade materialet rörande småföretagsamheten i landet har under året sammanställts och kommer våren 1942 att utgivas i bokform.

III. Bostadsutredningen

Den av Institutet beslutade bostadsutredningen har under årets senare del påbörjats. En rådgivande kommitté av industrimän har tillsatts. Såsom särskild sakkunnig har tillkallats länssarkitekt J. Curman i Uppsala. En plan för utredningen har utarbetats. Vissa förberedande utredningar såsom urval av företag och tätorter för den planerade rundfrågan ha utförts.

B. Utredningar i dagsfrågor

=====

I. Balansundersökningen

I likhet med tidigare år har inom Institutet gjorts en undersökning av förskjutningarna mellan de båda senaste årens bokslut för de större i aktiebolagsform organiserade industriföretagen. Denna undersökning har publicerats som en av direktör R. Sundén signerad bilaga till Konjunkturinstitutets rapport våren 1941 och även utgivits som särtryck. De för följande år planerade undersökningarna av samma art komma att något utvidgas. Under året vidtagna förberedelser härför avse att för ett mera representativt antal företag få fram siffror för en följd av år. Härigenom torde en mera både tillförlitlig och överskådlig bild av huvudlinjerna inom industriens utveckling, sådan den framgår av boksluten, kunna framläggas.

II. Investeringsundersökningen

Den i föregående årsredogörelse omnämnda undersökningen rörande investeringsplaner inom svensk industri, grundad på resultatet av en rundskrivelse till Industriförbundets medlemmar, har under året ytterligare bearbetats av docent Carsten Welinder med biträde av Institutets personal. Därvid har särskild vikt lagts vid att söka utröna den allmänna inverkan på investeringslusten av vissa produktionshämmande faktorer och de utvägar, som stå företagen till buds att bemästra dessa. Resultatet av bearbetningen föreligger i manuskript.

III. Skatteutredningar

Inom Institutet har direktör Ragnar Sundén med bistånd av kammar-

rättsrådet E. Sivert utformat detaljerade förslag till revision av krigskonjunkturskatteförordningen med avsikt att främja för folkförsörjningen betydelsefull anläggningsverksamhet och produktion. Dessa förslag ha framförts i motionerna nr 212 och 216 i Första kammaren vid 1941 års riksdag, båda i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m.m. Under Institutets medverkan har tillkommit motion nr 94 i Första kammaren vid 1941 års riksdag rörande vissa ändringar i avskrivningsrätten vid taxering i syfte att vidmakthålla industriens produktionsförmåga och främja nyinvesteringar för industriella ändamål.

Institutet har under året även följt frågan rörande skatt å värdestegring å fastigheter. Därvid har såsom särskild sakkunnig anlitats professor G. Åkerman, vilken haft i uppdrag att utarbeta en P.M. i ämnet.

IV. Stadsplaneärenden

Inom Institutet har med biträde av häradshövding O. Håkansson utarbetats vissa promemorior i samband med civilingenjör E. Olsons i Andra kammaren interpellation nr 29 vid 1941 års riksdag angående de ekonomiska återverkningar på kommuner och industriföretag, som kunna vara förknippade med Luftskyddsinspektionens allmänna anvisningar nr 1 angående stadsplanering för industriområden.

V. Utredningar berörande finanspolitiken

Doktor E. Heinertz har på grundval av det material han samlat rörande den inflatoriska prisstegringens karaktär utarbetat bl.a. "P.M. med synpunkter på möjligheterna till en kontinuerlig statsupplåning såsom led i ett finanspolitiskt och ekonomiskt program." Denna P.M. har sedermera legat som underlag för diskussion i intresserade kretsar.

VI. Utredningar berörande pris- och handelspolitiken

Material rörande pris- och handelspolitiken, som samlats inom Institutet, har bl.a. legat till grund för motion nr 297 i Andra kammaren vid 1941 års riksdag.

VII. Utredningar rörande förhållandena utomlands

Inom Institutet har liksom under föregående år utvecklingen på näringslivets område utomlands följts. Bland annat ha uppmärksamats åtgärder av produktionsreglerande och produktionsbefrämjande natur i och utom Europa liksom även utvecklingen på det handelspolitiska fältet. Detta arbete har varit anförtrott åt doktor E. Heinertz. Materialinsamlingen rörande de tyska förberedelserna för en ekonomisk nyordning i Europa ha därjämte fortsatts. Institutet avser att efter hand kunna komplettera den framställning i detta ämne, som tidigare utarbetats för en trängre krets.

Under studieresan i Tyskland vunna insikter och samlat material har legat till grund för direktör R. Sundén P.M. angående "Några aktuella frågor rörande det tyska näringslivet." I föredrag inför styrelsen och vissa sammanslutningar har direktör Sundén berört samma ämne.

På grundval av under studieresan i Tyskland samlat material har amanuens Rolf von Euler utarbetat en sammanställning av tyska företags-ekonomiska branschundersökningar, vilken kommer att publiceras i lämplig facktidsskrift.

VIII. Smärre utredningsuppgifter

Vid utarbetande av de ekonomiska översikterna för Industriförbundets och Arbetsgivareföreningens årsberättelser för år 1940 har Institutet liksom tidigare år lämnat sin medverkan.

Institutet har särskilt under förra delen av år 1941 i olika ärenden biträtt Industriförbundets produktionskommitté med utredningsarbete.

För Institutet har med.lic. A. Waern utarbetat en P.M. rörande sjukvården vid industriella företag. Institutet har i frågan kontakt med Statens Institut för folkhälsan samt Arbetsgivareföreningens sakkunnige på området.

C. Offentliga uppdrag

Docent I. Svénnilson har vid sidan av sin tjänst vid Institutet

kvarstått såsom chef för Industrikommissionens utredningsbyrå. Han har dessutom under höstterminen 1941 upprätthållit professor Bagges professur i nationalekonomi och socialpolitik vid Stockholms Högskola med begränsad undervisningsskyldighet.

Sekreterare A. Iveroth har under tiden 1/1-17/4 varit förordnad som sekreterare inom 1940 års hantverks- och småindustriutredning och därunder upprätthållit sin tjänst vid Institutet på halvtid.

D. Resor

=====

Under januari månad gjorde direktör R. Sundén samt sekreterare A. Iveroth och amanuens R. von Euler på inbjudan av Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit ett besök i Tyskland. Resan, som avsåg studium av industriella produktions- och organisationsproblem, utsträcktes för direktör Sundéns och amanuens von Eulers del även till Schweiz. I denna del av reseprogrammet deltog icke sekreterare Iveroth, vilken däremot i samband med uppehållet i Tyskland på uppdrag av 1940 års hantverks- och småindustriutredning och på statsverkets bekostnad företog en studieresa inom tyska riket.

I samband med utredningsarbetet har Institutets personal företagit resor i olika delar av landet. Bland annat har Norrlandsutredningens arbetsutskott på inbjudan av Svenska Cellulosaaktiebolaget avlagt ett fem dagar långt studiebesök i Västernorrlands industridistrikt.

E. Upplysningsverksamhet

=====

Den av Institutet bedrivna upplysningsverksamheten har varit av mångskiftande karaktär. För jämförbarhetens skull och med anledning av den tilltänkta fastare organisationen av industriens upplysningsarbete lämnas här en kort översikt över de två senaste årens verksamhet på området.

I. Föredragsverksamhet

Föredrag i ekonomiska frågor ha av Institutets funktionärer hål-

lits i ett antal sammanslutningar å skilda orter. Bland dessa föredrag må nämnas:

Av direktör R. Sundén:

Indexlönernas problem	Nationalekonomiska studentföreningen i Lund 22/10 1940.
Den ekonomiska bakgrunden till omsättningsskatteförslaget	Handelskammaren i Gävle 25/10 1940.
"	Folkpartiets stockholmsavdelning 30/10 1940.
Den industriella produktionens och investeringsverksamhetens anpassningsproblem	Nationalekonomiska föreningen i Stockholm 22/11 1940.
Ekonomiska synpunkter på industriens bostadsproblem	Ingenjörsklubben i Falun 7/12 1940.
Industriella anpassningsproblem	I radio 19/12 1940.
Det ekonomiska läget i Tyskland och Schweiz under kriget	"Decemberklubben" i Borås 17/3 1941.
Norrlands industriproblem	Härnömessan i Härnösand 26/4 1941.

Av docent I. Svernilson (fr.o.m. sept. 1941):

Byggnadsindustriens råvaruproblem	Stockholms Byggmästareförening 8/9 1941.
Några synpunkter på Sveriges ekonomiska läge	Ekonomiska Klubben 5/11 1941.
Mobiliseringen av industrien	ABF:s sammankomst å Konserthusets stora sal, Stockholm 1/12 1941.
Den industriella hushållningen under kriget och några av dess lärdomar	Skånes Handelskammare 12/12 1941.
Några synpunkter på det industriella framtidskridandet	Exportföreningen och Sveriges Industriförbunds styrelse 17/12 1941.

I egenskap av tillförordnad professor i nationalekonomi och socialpolitik vid Stockholms Högskola har docent I. Svernilson dessutom vid högskolan hållit en föreläsningsserie rörande den svenska industriens utveckling på längre sikt. Därvid ha även framlagts resultat av undersökningar, som av honom utförts vid Industriens Utredningsinstitut.

Av sekreterare A. Iveroth:

Ersättningsproduktion och ny företagsamhet	Handelsklubben i Gävle 26/9 1940.
Norrlands försörjningsfrågor	Fabriks- och hantverksföreningen i Sundsvall 3/12 1940.

Sysselsättningsproblemet i Ådalen	Fackliga Centralorganisationen, Kramfors, 18/5 1941
Industrien under kriget	Högerns Folkhögskola, Gimo 9/10 1941.
Utvecklingsproblem inom hantverk och småindustri	Stockholms Hantverksförening 21/10 1941.
"	Norrköpings Hantverksförening 11/11 1941.
Medelklass och arbetarklass: Småindustri och hantverk	ABF:s Stockholmsavdelning 20/11 1941.

Inom Institutet har dessutom under år 1940 och 1941 utarbetats ett tjugotal mera omfattande föredrag, hållna av representanter för näringslivet inför skilda auditorier.

Institutet har vidare lämnat sin medverkan vid arrangerandet av ett antal överläggningar i frågor berörande näringslivet. Förutom sådana sammanträden, som mera direkt äga anknytning till Institutets verksamhet, såsom Näringslivets råds och Industriens Norrlandsutrednings överläggningar, har detta bistånd gällt bland annat Härnös- och Arosmässorna år 1941. Programmet för Härnösmissan utformades vid diskussioner på Institutet, och genom Institutets försorg anskaffades fyra av centraldagens föredrags-hållare. Vid utarbetandet av huvudföredraget vid 1941 års Arosmässa ställde Institutet likaledes krafter till förfogande.

II. Pressverksamhet

Institutets förbindelser med pressen ha fortlöpande utvidgats och blivit ganska omfattande. Av särskilt värde ha varit det stora antal personliga kontakter, på vilka samarbetet uppbyggts. Av publicerade artiklar, signerade av Institutets personal må följande nämnas:

Av direktör R. Sundén:

Budgeten	Ekonomisk Tidskrift 1940 s. 44.
Exportproblemet ute och hemma	Svensk Tidskrift nr 31 1940.
Några synpunkter på norrlands-industriernas utveckling	Industriförbundets meddelanden nr 4 1941.
Näringsorganisationer och näringsfrihet i Schweiz	Svenskt Affärsliv nr 3 1941.
Det schweiziska näringslivet under krisen	Svensk Utrikeshandel nr 7 1941.
Kunna vi bekämpa inflationen?	Svensk Tidskrift 1940 s. 302.
Europeiska rationaliseringsproblem	Svenska Dagbladet 20/3 1941.

Av docent I. Svernilson (fr.o.m. sept. 1941):

Industriell planhushållning.
Några synpunkter på krigstidens
svenska arfarenheter

Ekonomisk Tidskrift 1941. s. 295.

Av sekreterare A. Iveroth:

Importartiklar lämpliga för inhemsk
tillverkning

Svensk Hantverkstidning augusti
1940.

Småindustri och hantverk

Affärsekonomi nr 17 1940.

Den mindre industrien

S.A.P. information nr 2, 3 och 4
1941.

Norrländska sysselsättningsproblem

Svensk Tidskrift, häfte I 1941.

Västerbottenskt Näringsliv I
och II

Västerbottens Folkblad 1/5 o.
3/5 1941.

Småföretagsamheten och samhället

Svenskt Affärsliv nr 12 1941.

Hantverkets utbildningsfrågor

På Fritid nr 2, 1941.

Av amanuens R. von Euler:

Varumärkenas roll i den tyska
krigshushållningen

Affärsekonomi nr 16, 1941.

Institutet har vidare haft ett gott samarbete med Stockholmspressen i vad har gällt att få synpunkter framförda på ledande plats. Ett flertal ledande artiklar för de stora stockholmsstidningarna ha helt utarbetats på Institutet. I ett betydande antal fall ha tidningarna även refererat eller in extenso i sina ledare återgivit uttalanden, som Institutets tjänstemän gjort i artiklar i facktidningar eller i föredrag. Institutet har dessutom för vidare bearbetning försett fack- och dagspressen i såväl Stockholm som landsorten med material för artiklar i ekonomiska frågor. Institutet har i samtliga fall kunnat glädja sig åt gott gehör i både den borgerliga och den socialdemokratiska pressen. Som exempel kan nämnas, att i ett 25-tal tidningar av båda kategorierna på ledande plats och i form av reportage beretts utrymme för de synpunkter på den norrländska försörjningsfrågan, som den av Institutet publicerade föredragssamlingen i ämnet givit uttryck åt.

Genom huvudredaktör H. J. Fredriksson i Finanstidningen har Institutet upprätthållit regelbunden kontakt med ett 20-tal av de mest betydande landsortstidningarna av borgerlig läggning, representerande en ge-

nomsnittlig dagsupplaga på mellan 300.000 och 400.000 exemplar. I regel har en artikel i veckan, vanligen av ledarekaraktär, tillhandahållits dessa tidningar. Därutöver ha de erhållit en å två ekonomiska översikter i månaden. Under två år representerar det material, som sålunda införts i landsortspressen 1.500 spaltmeter ledare och 1.000 spaltmeter ekonomiska översikter. Redaktör Fredriksson har härför från Institutet uppburit ett arvode på 400:- kronor i kvartalet.

I vissa frågor har Institutet även genom civilingenjör B. Tranæus kunnat nå kontakt med landsortens tidningspress.

III. Samarbete med Radiotjänst

Med Radiotjänst har Institutet upprätthållit ett intimt samarbete. I uppläggningsen av ett flertal föredragsserier har Institutet tagit del. På förslag av Institutet har sålunda påbörjats en följd föredrag om den svenska industriens historia. På grund av kriget har detta program icke kunnat helt genomföras; under radioåret 1940-41 ha dock fyra av de planerade föredragen kommit till stånd. Vidare medverkade Institutet i serien "Vår folkförsörjning", år 1940-41, vilken innehöll ett flertal upplysningsföredrag i industriella frågor av exempelvis G. Söderlund, T. Hérnod, I. Svennilson, R. Sundén m.fl. Denna föredragsserie har såsom på annat ställe nämnes sedermera tryckts av Institutet i samverkan med Radiotjänst. Föredragsserien "Vi och vårt arbete" har, för att taga ytterligare ett exempel, till icke ringa del behandlat industriella utbildnings- och organisationsproblem. I belysningen av dessa ha deltagit bland andra fil.dr G. Ekelöf och överingenjör Alex Engblom.

Bland reportage, vilka planerats och utförts i samarbete med Institutet kunna nämnas följande. Ett utförligt reportage från Sjuhäradsbygdens storindustri och småföretagsamhet kombinerades med en studieresa till Södra Älvsborgs län, företagen av sekreterare A. Iveroth. Reportaget omfattade fem kvällsprogram år 1940. I samråd med Institutet företogs våren 1940 en serie reportage från industrierna vid Motala Ström. Ett omfattande program för att i reportageform åskådliggöra småindustri i Norrland och Småland har uppgjorts inom Institutet och till stora delar förverkligats under år 1941. Några av programmen från Norrland ha därvid rönt sådan uppskattning hos lyssnarna att de tagits i repris.

Genom initiativ från Institutet har även i Dagens Eko förekommit programpunkter av aktuellt industriellt innehåll. Sålunda återupprepade bruksdisponent K.F. Göransson sitt anförande vid Industriförbundets årsmöte 1941 i radio samma dag.

IV. Korrespondenskurs för industriarbetare

Inom Institutet ha ingående dryftats möjligheterna att åstadkomma en korrespondenskurs för industriarbetare. En detaljerad disposition för en sådan kurs har även uppgjorts på grundval av de synpunkter, som framkommit vid diskussioner, vari deltagit förutom Institutets tjänstemän direktör Wilhelm Beckman. Vissa delar av studiebreven föreligga i utkast. Då tidigare tillämnad metod att på privat väg genomföra kursen icke visat sig lämplig, har övervägts att söka intressera fackföreningarna att i samarbete med Institutet taga upp tanken.

V. Utgivna publikationer

Institutet har under år 1941 utgivit ett antal publikationer, vilka utgöra de första skrifterna i den serie, som i fortsättningen kommer att givas benämningen Meddelanden från Industriens Utredningsinstitut. Sålunda har i samarbete med AB Radiotjänst till trycket befordrats de fördrag rörande vår folkförsörjning, vilka hållits i radio under hösten 1940 och våren 1942. Vidare har under sommaren 1941 publicering av vissa delar av norrlandsutredningens material ägt rum i boken "Industrien och Norrlands folkförsörjning". Vissa smärre broschyrer av upplysningskaraktär ha dessutom tryckts av Institutet såsom exempelvis "Några synpunkter angående krigskonjunkturbeskattning av rörelseinkomst", utarbetade av auktoriserade revisorn Ebbe Rybeck.

I fortsättningen komma i den nämnda serien i form av monografier de delar av utredningsmaterialet på olika områden att offentliggöras, vilka därtill befinnas lämpliga. Närmast är sålunda avsikten att låta trycka utredningarna rörande småindustrien och industriens investeringar.

En ytterligare form för Institutets publicistiska verksamhet har utgjort dess medverkan till utgivande av bokverket "Norrland, natur, befolkning, näringar". Denna bok redigeras och utgives i samarbete med Geografiska Förbundet på huvudsakligen Institutets ekonomiska risk.

F. Institutets personal

Såsom chef för Institutet har, efter direktör R. Sundén, den 1 september tillträtt docent I. Svennilson.

Till sekreterare vid Institutet har från och med den 1 juli 1941 förordnats förutvarande amanuensen vid Institutet A. Iveroth.

Institutets personal har i övrigt bestått av dr.phil. E. Heinertz, amanuens R. von Euler, vilken varit inkallad till militärtjänstgöring under tiden 28/4-15/10, samt under årets tre senare kvartal herr H. Rosell.

Såsom stenografer ha tjänstgjort fru E. Wennerholm samt under första halvåret fru I. Malm. Den 1 augusti har såsom stenograf nyanställts fröken B. Erics.

Förutom i andra sammanhang redovisade särskilda sakkunniga har Institutet för vissa specialutredningar anlitat extra arbetskraft.

G. Institutets ekonomi

Såsom bidrag för Institutets verksamhet har Sveriges Industriförbund och Svenska Arbetsgivareföreningen överlämnat respektive 65.000:- och 55.000:- kronor. Därutöver har Svenska Arbetsgivareföreningen ställt 10.000:- kronor till förfogande för under året vidtagen utvidgning av upplysningsverksamheten. Kostnaderna för Institutet under år 1941 framgå av följande sammanställning.

I n k o m s t e r:

	<u>1:a halvåret 1941</u>	<u>2:a halvåret 1941</u>	<u>Hela år 1941</u>
Kontant i kassan 1/1 1941	109:88	248:56	109:88
Saldo å checkräkning 1/1 1941	<u>13.699:92</u>	<u>3.305:78</u>	<u>13.699:92</u>
	<u>13.809:80</u>	<u>3.554:34</u>	<u>13.809:80</u>
Svenska Arbetsgivare- föreningen	24.000:--	41.000:--	65.000:--
Sveriges Industri- förbund	24.000:--	41.000:--	65.000:--
Återbetalda pensions- avgifter	571:20	1.305:55	1.876:75
Försålda publikationer	50:--	174:--	224:--
Ränta å checkräkning	-	32:89	32:89
	<u>48.621:20</u>	<u>83.512:44</u>	<u>132.133:64</u>
S:a	<u>62.431:--</u>	<u>87.066:78</u>	<u>145.943:44</u>

U t g i f t e r:

	<u>1:a halvåret 1941</u>	<u>2:a halvåret 1941</u>	<u>Hela år 1941</u>
Löner	27.117:67	28.111:97	55.229:64
Lokalkostnader	2.369:68	2.935:06	5.304:74
Kontorskostnader, tele- fon och diverse	5.623:11	11.941:44	17.564:55
Särskilda utredningar	10.518:15	20.625:39	31.143:54
Resor, representation	6.288:33	594:56	6.882:89
Böcker, tidskrifter	412:23	1.626:86	2.039:09
Pensionsavgifter	2.993:87	688:64	3.682:51
Publikationstryck	3.553:62	4.067:--	7.620:62
Upplysningsverksamhet	-	2.000:--	2.000:--
	<u>58.876:66</u>	<u>72.590:92</u>	<u>131.467:58</u>
Icke i anspråk tagen del av anslag från Svenska Arbetsgivareföreningen	-	10.000:--	10.000:--
Saldo å checkräkning 31/12 1941	3.305:78	3.943:71	3.943:71
Kontant i kassan 31/12 1941	<u>248:56</u>	<u>532:15</u>	<u>532:15</u>
	<u>3.554:34</u>	<u>14.475:86</u>	<u>14.475:86</u>
S:a	<u>62.431:--</u>	<u>87.066:78</u>	<u>145.943:44</u>

Stockholm i februari 1942

Ingvar Svennilson /Axel Iveroth